

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ

Серія «Письменники Буковини – ювіляри року»

«СИН БУКОВИНСЬКОГО КРАЮ»

*літературний портрет
до 190-річчя від дня народження
Юрія Федьковича*

Чернівці – 2024

УДК 821.161.2(477.85)

С 38

«Син буковинського краю» : літературний портрет до 190-річчя від дня народження Юрія Федьковича / Чернівецька обл. б-ка для дітей ; уклад. Т. Дудчак. – Чернівці, 2024. – 36 с. – («Письменники Буковини – ювіляри року»).

Видання знайомить із біографією і творчістю видатного українського письменника, громадського діяча, борця за народну освіту, редактора першої української газети на Буковині, зачинателя нової української літературної мови на Буковині Юрія Адальбертовича Федьковича.

Літературний портрет входить до серії «Письменники Буковини – ювіляри року», присвяченої 190-річчю від дня народження Федьковича.

Адресовано бібліотекарям, учням, студентам, вчителям, викладачам та всім тим, кого цікавить література рідного краю.

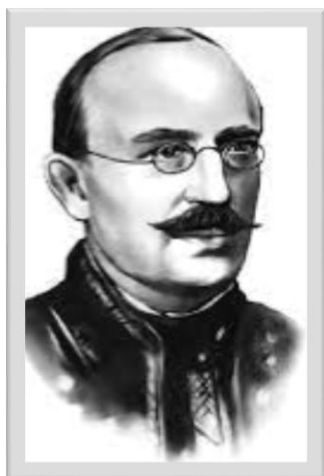
Укладач Т. Дудчак
Редактор П. Рудая
Відповідальна за випуск А. Біла

Чернівецька ОБД, 2024

Зам. № 15

*Я наш народ цілим серцем люблю,
і душа моя віщує, що його велика доля жде.*

Ю. Федькович

2024 рік – знаменний тим, що ми відзначаємо 190-річчя від дня народження одного з найталановитіших і найскладніших митців ХІХ ст., видатного українського письменника, громадського діяча, борця за народну освіту, редактора першої української газети на Буковині, зачинателя нової української літературної мови на Буковині Юрія Адальбертовича Федьковича.

«... кожна видатна особистість починається не в день свого народження, а за багато років, десятиліть, і навіть сторіч наперед... переведемо зір на Буковину, цю ще абсолютно невідому читаючій публіці закутину України та Європи, і зітхнемо з полегшенням від самої згадки про факт Федьковичевого народження...»

Лідія Ковалець

РОДИНА ФЕДЬКОВИЧА НА ПОЛОТНІ ЧАСУ

Постать Юрія Федьковича (1834-1888) у каноні класиків української літератури вирізняється яскравою етнонаціональною ознакою та асоціюється з Буковиною, Буковинською Гуцулією.

Народився Юрій Федькович 8 серпня 1834 року у гірському містечку Сторонці-Путилові в родині управителя панського маєтку Адальберта Гординського, людини самовпевненої, егоїстичної. Сторонячись батька, який з погордою ставився до простих селян, Юрій горнувся до матері, старшого брата Івана Дашкевича та сестри Марії – простих і щирих людей, які любили народ і його творчість. З дитинства він полюбив рідний край, його природу, оповиті легендами гори, ріки, а головне – волелюбний народ.

Хрещення первістка Осипа Домініка, званого Юзем Адальберт Гординський де Федькович організував аж 17 падолиста у латинському костелі Вижниці.

«Федькович до своєї матері, доки вона жила, був прив'язаний з ніжністю і любов'ю майже божевільною і її після її смерті як би яке божество почитав»

Густав Кундера

Мати поета, Анна Ганіцька (1800-1864), народилась у с. Дихтинець в сім'ї протоєрея Михаїла Ганіцького та його дружини Евдоксії. Мала старшу сестру Олену. На жаль, не збереглося жодної фотографії з матір'ю Федьковича.

Зовсім юною, у неповних п'ятнадцять років, вийшла заміж за священника Миколу Дашкевича. У 29 років овдовіла. Юрій Федькович народився від другого шлюбу з Адальбертом Гординським де Федьковичем.

У першій автобіографії Федькович згадував: «...Нас тривало п'ятеро дітей: два брати і три сестри...». П'ятеро дітей, про яких він згадує, були від першого шлюбу, ще троє – померли від хвороби.

Про своїх братів та сестер письменник пише: «...Старший брат Іван, вернувши зо шкіл, був при дому на господарстві, а разом і депутатом на наш окіл враз з Кобилицев... Старша і молодша сестри були вдома, а середуца була віддана за панотцем Т. далеко від дому, де скоро померла. Так ми собі тривали щасливо, аж не прийшов нещасний рік 1848/9, котрий нашу фамілію унещасливив, а нас дітей-сиріт, по світі роздув...».

Сестри та брат по «...першим батьку, Дашкевичу: Марія (1817-24 липня 1848), Одокія (1820 - 1836) і Іван (1823, оженився 21 жовтня 1848 і виїхав у Молдову); по другім батьку, Гординським, син Осип і донька Павліна (1841 - 1853 в Чернівцях)...».

Про старшу сестру Марію, яка мала вроджену ваду і була аж на сімнадцять років старша, Федькович писав, що від неї «...ще хлопчиком навчився багато казок і пісень...».

У вихорі повстання під проводом Лук'яна Кобилиці руйнується господарство, 25-річний брат, Іван Дашкевич, подається в Молдавію, де й втрачається його слід. У 12-річному віці помирає остання донька Анни та Адальберта Гординських, Павліна.

Залишився один Юзьо, так мама називала Юрія Федьковича.

Історія стосунків Юрія з батьком дуже складна.

Адальберт Гординський де Федькович народився 21 вересня (за версією Осипа Маковея – 21 жовтня) 1809 року в галицькому селі Селиськах, де його батько був управителем лісів. Вчився в нормальній школі у Станіславові, яку закінчив у 1823 р.

У неповні чотирнадцять років Адальберт стає цілком самостійною людиною – працює писарем, пізніше займає мандаторський пост.

1830 р. Адальберт Гординський прибуває в Сторонець-Путилів як писар мандатора Вікентія Рудковського, де і знайомиться з майбутньою дружиною, Анною Дашкевич.

Батько, ополячений шляхтич, суворий від природи, не жив у згоді з матір'ю, був постійно відсутній, а пізніше й зовсім залишив родину, оселившись у Чернівцях.

Юрій Федькович у спілкуванні зі своїм знайомим, художником Роткелем, навіть відхрещується від батька, назвавши його вітчимом.

Деякий період письменник жив з батьком у Чернівцях, де навчався в школі, пізніше той віддає його до австрійської армії, де юнак служить до 1863 року.

Образа на батька в душі поета з роками не згасала. Навесні 1863 р. він перехрещується на православ'я, змінює прізвище та ім'я – на Юрій Федькович.

Батько неодноразово кликав свого Юзя до себе. За два роки до смерті у листі до сина Адальберт Гординський писав: *«Моя дитино! Уже між нами згода – амінь! Ти можеш свою ціль осягнути лише тоді, коли посидиш тут кілька тижнів... З одвертим серцем і цілою щирістю приїжджай до свого батька».*

Лише перед смертю батька, 24 серпня 1876 року, Юрій приїздить до Чернівців. В цей час Адальберт Гординський вже був геть ослаблений. Свій маєток та майно він заповів єдиному синові Юзеві (Юрію Федьковичу).

Помер батько письменника 9 вересня 1876 року. Похований на Руському цвинтарі Чернівців.

ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ: ОСВІТА, ВІЙСЬКОВА СПРАВА

*Я – просто собі – гуцул. Моя школа була Чорногора,
а не львівська або віденська академія.*

Юрій Федькович

Початкову освіту Федькович одержав від брата Івана Дашкевича, пізніше вчився приватно у с. Киселиця поблизу Сторонця-Путилова, у домашнього вчителя родини, дядька матері, Івана Ганіцького.

Адальберт Гординський
(батько Федьковича)

Від жовтня 1846 року до липня 1848 року навчається в німецькій нижчій реальній школі в Чернівцях, де успішно оволодіває різними предметами, зокрема виявляє хист до мов.

В цей час (1846-1848 рр.) батько і син живуть разом. Адалберт Гординський намагається порозумітися з сином. Чотирнадцятилітній Юзьо ж був неговіркий, весь у своїх шкільних справах.

Дитинство Федьковича закінчувалось, треба було думати про подальшу освіту, батько вважав, що у Львові чи Відні буде найкраще продовжувати навчання. Але Юрій не послухав свого тата. Наприкінці другого року навчання письменник повертається в рідні краї. Від'їзд до Сторонця-Путилова був також пов'язаний зі страшною епідемією холери, яка спалахнула у Чернівцях в липні 1848 року.

На початку 1849 року брат Юрія, Іван, щоб уникнути покарання за участь у селянському русі під проводом Лук'яна Кобилиці, виїжджає до Молдови. Слідом за ним їде й Осип (ім'я Федьковича при хрещенні), якому лише 14 років.

Федькович живе і працює у містах Ясси і Нямц: працював у землеміра Чунтуляка в Яссах; з 1851 р. практикував у аптекаря Бредмаєра у м. Нямц.

Саме в Молдові у поета з'являється великий потяг до самоосвіти, до поетичної творчості. Пише вірші німецькою мовою.

В Молдові Федькович знайомиться з німецьким художником і письменником Рудольфом Роткелем, який став його приятелем і радником у житті.

Роткель писав: *«У Федьковича не було помітно анітрохи охоти зажити легко; він не знав, що то значить по-молодечому погуляти, як то робить кожний молодуць, забувшись хоч на хвилинку... одна лиш страсть була у нього, а то до науки, охота вчитися...»*.

Саме Р. Роткель одним із перших помітив талант майбутнього поета та познайомив юнака з історією та класиками німецької літератури, навчив азів латинської мови.

Тематика творів юного письменника у молдавський період життя мала романтичне спрямування, адже Роткель володів романтичним світовідчуттям, уособивши в уяві Осипа-Юрія ідеал виняткової особистості. Закономірно, що художник став героєм і водночас адресатом ліричного послання Федьковича *«Dukennst die göttliche Schönheit des Wesen...»* («Ти знаєш божественну красу буття...»). Романтичні ідеали юнака втілились і в німецькомовній поезії *«Ruine Nyamz»*.

У 1852 році письменник повернувся з Молдови до Чернівців, але недовго перебував у місті, адже, щоб ізолювати сина від повстанців (повстання під проводом Лук'яна Кобилиці), батько віддає Юрія до австрійської армії. Адалберт Гординський вважав, що з сина має зробити мужчину саме військова служба.

Гірко йому служилось... Він був м'який, благий і до зброї не цікавий. Не мав великого здоров'я і здригався на гук вистрілу ... і так опинився Федькович у неволі, мов той орел у клітці...

Д. Лук'янович «Про Йосипа-Юрія Федьковича»

З 18 років юний письменник був на службі в цісарській армії, хоч і проти власної волі. Його чекало десять тяжких років військової служби.

Спочатку Юрій складає іспит на право бути кадетом – кандидатом на офіцера. 13 квітня 1853 року стає кандидатом і відбуває для дальшого проходження військової служби у місті Семиграді (в Трансільванії) до 41 полку, сформованого переважно з українців, вихідців з Галичини і Буковини.

16 березня 1854 року одержує чин капрала. На службі він тримався осторонь офіцерської братії Найближчими друзями Федьковича у війську були прості жовніри – колишні селяни. Їм він наспівував пісні, перейняті від матері та сестри.

Брав участь у поході до Італії під час австро-італо-французької війни 1859 року. Саме тоді, напередодні битви, Юрій написав свій перший вірш українською мовою «Нічліг».

У 1859 році, коли Федькович разом зі своїм полком перебував у Чернівцях, знайомиться з професором місцевої гімназії, редактором Чернівецької газети «Вukovina», німецьким письменником Ернстом Рудольфом Нойбауером. За його допомогою після смерті свого батька Осип Домінік підготував до друку збірку німецьких віршів «Am Tscheremus», про яку писала віденська газета «Neue freie Press», а «Історія німецько-австрійської літератури» навіть подає нарис про Федьковича.

Нойбауер вводить його у коло прогресивних на той час українських літературних та культурних діячів, щирих прихильників народної мови та літератури, які збиралися у салоні вдови Марошані: Антоном Кобилянським, Костем Горбалем, Данилом Тянкевичем та іншими. Спілкування з ними надихає Федьковича почати писати українською мовою.

Перші поетичні твори письменника українською мовою були опубліковані у брошурі А. Кобилянського «Слово на слово до редактора «Слова»» (1861). До брошури ввійшов цикл поезій Юрія Федьковича «Жовнірські думи», який складався з 7 віршів.

Опубліковані Кобилянським вірші привернули увагу громадськості. 24 березня 1861 р. на сторінках львівської газети «Слово» Богдан Дідицький пише відгук на поезії Юрія Адальбертовича, де високо оцінює талант автора.

У 1862 році Б. Дідицький у Львові видав окремою книгою «Поезії Йосифа Федьковича», де вміщена і перша автобіографія поета.

Збірка складається з двох розділів. У першому – «Думи і співанки» – вміщено 48 ліричних віршів різної тематики. 10 творів із більш відчутним повістувальним сюжетом виділені в розділ «Балади і оповідання», серед них своєрідний цикл – балади «Довбуш», «Юрій Гінда», «Киртчали».

Серед тем цієї збірки – журливі роздуми про скороминущість молодості; перші згадки про смерть («Неділя завтра», «Як я, браття, раз сконаю»), що далі в творчості поета розвинуться в оригінальну її інтерпретацію; любовна лірика («У полі, гей, у полі!», «Воля не бранка: Панна та й циганка»), в якій вгадуються перші ознаки Федьковичевої концепції кохання як погибельної пристрасті.

Провідним у збірці 1862 р. є зображення нелегкої долі цісарського жовніра, яке отримує продовження у поезії та кількох прозових творах наступних років.

ШТРИХИ ДО ОСОБИСТОГО СВІТУ

*Ім'я цієї коханої Юрія Федьковича мало б височіти
поряд з іменами Лаури, Беатриче, Ольги Рошкевич,
бо вона також заповонила душу
нашого поета і надихнула на вірші...*

Лідія Ковалець

Перебуваючи у Чернівцях 1859 року, Федькович знайомиться з Емілією Марошані.

Молодий поет відвідував вечори, організовані творчою інтелігенцією на квартирі вдови-німкені Марошані. Душею цих вечорів була вродлива дочка господині Емілія.

Емілія була на свій вік (18 років), добре освічена, «вдатна до співу і гри на фортепіано, така, що добре знала німецьку й польську».

Про почуття цієї пари свідчать вірші поета, присвячені Емілії та її листи до нього, які він зберігав.

На честь коханої Юрій Федькович написав баладу, яку видав окремою книжкою у 1859 році, але жоден її екземпляр не зберігся.

У січні 1860 р. він дарує на іменини дівчині німецькомовний вірш «An Emilie». Два сонети, один теж під назвою «An Emilie», другий – «Die Rose und der Schütz» («Троянда і стрілець»), поет вписав до альбому нареченої, звідки їх 15 листопада 1860 р. скопіював А. Кобилянський.

Вірш-мініатюру «Wo dies Blümchen ich gefunden...» («Де цей пучечок моху я знайшов...»), Федькович мав намір послати Е. Марошані у формі листа, але дороги закоханих розійшлись назавжди.

На перешкоді щастю поета стають дрібні інтриги, становище військового та відсутність коштів. Мати Емілії видала дочку заміж за іншого. Пізніше молода жінка разом з чоловіком виїхала до Молдови.

Федькович писав про кохання до Емілії також у творах українською мовою: «До неї» (1861, вірш надрукований у виданні Дідицького), «Воля не бранка: Панна та й циганка» (поема).

«Ти плачеш, моя душко? Чей же не на мене?

Вшак знаєш, красавице, що люб'а – не воля.

Як я не винен тому, так і твоя доля

Невинна, що у міні серце ти студене»...

«До неї», Ю. Федькович

Оповитий серпанком таємничості роман молодого Юрія з циганською дівчиною Цорою. Дослідники творчості письменника й досі достеменно не знають ані часу його розвитку, ані де це відбувалося, та хто ж з молодих жінок був першим коханням Юрія.

Біограф Федьковича, Осип Маковей, писав про цей роман, що найімовірніше, він передував знайомству поета з Емілією Марошані, що відбувалось це «... перед 1861-им роком, очевидно, у Семигороді...». Подібне повторили й інші дослідники. Але сам письменник своєю творчістю спростовує цей факт. Адже його німецькомовні вірші здебільшого припадають на 1857 рік і пізніше, навіювані почуттями до коханої Емілії.

Образ Цори вперше з'явився в ліричній поемі «Воля не бранка: Панна та й циганка» аж восени 1861 р. після історії з Емілією.

Емілія Марошані та циганка Цора склали цілу епоху внутрішнього світу поета та його творчості.

Пізніше, вийшовши на пенсію, повернувшись до Сторонця Федькович зосередився на пошуках доброї дружини. На його життєвому шляху

зустрілись ще дві жінки: Юлія Діяконович, донька священника із Сергіїв та попівна Павліна Волянська. Але з жодною в поета не склалося. Юлія Діяконович відмовила Юрію Федьковичу, оскільки була закохана у місцевого учителя, а Павліна через образу на поета вийшла заміж за молодого гуцула.

Своє розчарування у Павліні Волянській Федькович виказав у творчій спосіб, написавши вінок коломийок, які розійшлися горами і одну з яких записав Осип Маковей:

Ой кувала зозуленька та й сіла на сіно:

Чому ж ти ся не віддаєси, тюдівська Павліно?

За версією Маковея, поет також присвятив Павліні поезію «До неї» («Єдина ти моя!») та ліричну поему «Дві пісні рожеві», видану в Чернівцях окремою книжкою в рожевій обкладинці.

Але піддається сумніву, чи змогла б героїня коломийкового циклу надихнути Федьковича на твори іншого плану, характерні раннім поезіям, присвяченим Емілії.

ГРОМАДСЬКА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ БУКОВИНСЬКОГО СОЛОВІЯ

*А я заспіваю по руському краю,
Щоб було далеко, далеко мя чути;
Від Чорної гори до Дністра Дунаю...*

Ю. Федькович

За часів панування австрійської імперії письменницький шлях Юрія Федьковича був тернистим та нелегким.

Багато століть етнографічним маркером саме Гуцульщини є червоне сукно. З сукна шиють чимало виробів – штани, гупі, мантілі і сардаки. Якщо хочеться уявити найкрасивіший історичний образ буковинця – це буде Осип-Юрій Федькович.

Нині поситив мене в первий раз Юрій Федькович, по-гуцульськи одитий, в окулярах і солом'янім крисаку. Здоровий, плечистий і гарний чоловік, лиш тихий і задумчивий, здається, що велика тяж єму серце давить.

Сидір Воробкевич

Бажання Федьковича – інтелігента, редактора, офіцера носити суто народний одяг має свої складні психологічні причини. Перший вияв поета презентувати себе винятково через народну культуру стався після завершення військової справи.

Перебуваючи на службі, Осип-Юрій не перестає думати про те, щоб покинути військову справу та зайнятися громадською діяльністю.

У січні 1862 року, обговорюючи з Костем Горбалем питання про свою можливу службу у Львові, Федькович-офіцер казав: «Бувши в цивільнім стані, лиш в сардаці та й у кресані ходити гадаю».

З гуцульського сардака він зробив своєрідний культ і не зрікся цієї своєї любові до останку: *«Я ж бо тебе не звержуся, / Руський мій сардаче! / Тепер аж я заспіваю, / Тепер аж заплачу, / Бо маю ся в що утерти: / Широкії поли. / Не скину тя, мій сардаче, / Ніколи, ніколи!»*.

Святковий гуцульський сардак Ю. Федьковича

Навіть у своєму «Завіщанні» висловив бажання: *«На катафалку моє тіло повинно лежати в гуцульському одязі, але не пишому...»*.

Безпосередня участь у громадсько-політичному житті, зближення з народом, знайомство з творчістю українських та світових класиків допомогли Федьковичу заглянути у глиб суспільних явищ, краще пізнати проблеми селян та відобразити це у творах.

У 60-х роках він пише прозові твори «Люба-згуба», «Серце не навчити», «Штефан Славич», «Хто винен», «Стрілець», «Сафат Зінич», «Три як рідні брати», «Безталанне закохання» та інші. Його перу належать такі поетичні перлини, як «Лист», «Шельвах», «Золотий лев», «Писанки», «Сам», «В день скона батька нашого Тараса Шевченка», поеми «Новобранчик», «Лук'ян Кобилиця», «Дезертир» тощо. Випробовує свої сили і в драматургії.

Повернувшись з армії, поет включається в активну боротьбу за розвиток народної освіти, обстоює гідне навчання та виховання дітей.

У 1863 році він звільняється від військової служби та повертається в рідне село до матері, дорогих і милих йому селян-гуцулів. Письменник міняє офіцерський мундир на народний одяг. В Сторонці-Путилові живе і працює до літа 1872 року.

Громада обирає поета війтом. Він був справедливим та строгим керівником, селяни поважали та йшли зі своїми справами до Федьковича.

Повернувшись у село, він був сповнений великих творчих задумів, яким часто перешкоджала австрійська адміністрація, якій не до вподоби було зближення поета з народом. Панівна влада доклала багато зусиль, щоб відхилити кандидатуру Юрія Адальбертовича на посла буковинського сейму 1867 року.

З 1863 р. по 1870 р. – сумлінно представляє інтереси селян у сервітутній комісії.

Безпосередня участь письменника у громадсько-політичному житті краю, пізнання життя простого люду позначилось на його творчості.

Як один з кращих представників українського просвітництва він добре розумів значення національної школи в житті краян та силу народного виховання.

Починаючи з середини 60-років ХІХ ст. Ю. Федькович розпочав плідну діяльність зі створення шкільних підручників.

«Поряд із формуванням розуму завданням школи є формування душі»

Юрій Федькович.

Із доповідної записки

«Про школу і шкільні підручники»,

12.IX.1868

У своїх стараннях задля дітей Федькович виявив колосальну педагогічну, просвітительську, загальнолюдську культуру.

Осип Маковей зазначав, що письменник *«випереджував своїх сучасників на Буковині думками про народне шкільництво на цілі десятки літ»*.

Початок «дитячої» творчості видатного буковинця сягає путилівського періоду, коли з'явилося захоплення казками, переказами, співанками, легендами, почутими у дитинстві з уст матері і сестри Марії. Педагогічна діяльність також стала поштовхом до написання дитячих творів. Федькович проявив себе як педагог, ще у війську, коли навчав грамоти простих жовнірів, згодом – у рідному Сторонці-Путилові, він приватно викладав цілу низку предметів – від німецької та французької мов до стенографії та музики – для дітей тамтешнього панства.

У 1866 році він підготував «Буквар для господарських діточок на Буковині». На відміну від існуючих на той час букварів, цей підручник був написаний українською мовою із застосуванням фонетичного правопису. До першої частини ввійшли вправи, які вчили грамоти, а до другої – невеликі оповідання на морально-етичну тематику з використанням різних жанрів народної творчості.

На початку 1867 р. письменник висилає букваря на апробацію. На жаль, цензура не дозволила видати «Буквар...».

Пануюча влада перешкоджала йому писати та видавати підручники українською мовою.

Окрім букваря підготував цілу низку шкільних підручників: «рахубу», географію, історію біблійну тощо. Він неодноразово звертався до

видавництва і міністерства освіти та віросповідань з пропозицією доручити йому складання підручників українською мовою для народних шкіл, але в той час школи підпорядковувались православної консисторії, де засідали переважно румуни та прибічники «язичія», тому це вдалося реалізувати письменникові лише частково.

За життя Федьковича, в 1869 р., у Відні коштом Мелітона Бучинського, тоді студента Віденського університету, пізніше українського фольклориста і етнографа, був видрукуваний лише «Співанник для господарських діточок». Це була перша книжечка, надрукована фонетичним правописом, якою було дозволено користуватись у школах. До неї ввійшли вісім пісень з нотами. Добираючи їх, письменник думав про виховання дітей в дусі народних традицій.

*Дитина без школи,
що рільний без поля,
Що рілля без плуга,
що гола стодола.
Дитина без школи –
вівця без околу,
А риба в безводдю,
а без цвіту пчолу...*

Ю. Федькович

У 1869 році Юрія Адальбертовича призначають інспектором шкіл Вижницького повіту. В цей час народна школа на Буковині переживала важкі часи. В особливо складному становищі перебували сільські школи з українською мовою навчання. Селяни не мали змоги надати гідну освіту дітям, забезпечити їх елементарними речами – взуттям і одягом.

Він активно боровся за поліпшення шкільної справи на Буковині: порушував питання розвитку народної освіти, писав про це у інспекторських звітах, різко засуджував антипедагогічні методи виховання, зокрема тілесні покарання, які широко застосовувались у школах у той час.

Демократичні погляди і намагання письменника поліпшити стан народної освіти були несумісні з політикою австрійських властей. Внаслідок доносів та перешкод, змушений був залишити інспекторську роботу.

У 1872 році на запрошення товариства «Просвіта» переїхав до Львова, де працював літературним редактором популярних книг. Ю. Федькович

поринув у роботу, цілими днями працював, виконуючи умови договору першого року діяльності, одночасно розробляв тематику своїх майбутніх книг. Але згодом він розриває угоду з товариством, оскільки не міг змиритись з цензурою на свої праці та низьку плату за роботу. Письменник повертається назад до рідного Сторонця-Путилова.

До 1876 року Юрій Федькович живе в Путилові, тісно співпрацює з М. Драгомановим, С. Воробкевичем, займається літературною творчістю. В червні цього ж року він приїжджає до Чернівців, щоб відвідати хворого батька. Після його смерті поет оселяється в Чернівцях.

Тяжкі обставини життя, переслідування залишили на творчості письменника свій відбиток. З 1879 року на кілька років Осип-Юрій виключається з літературно-громадської діяльності. В цей час серйозно займається астрологією. Але стояти осторонь життя народу довго він не міг.

13 липня 1884 р. чернівецьке товариство «Руська бесіда» ухвалює видавати українською мовою газету «Буковина» та «Бібліотеку для молодезі» та зарпошує письменника стати редактором «Буковини». Підготовка до видання цієї газети розпочалась заходами Ю. Федьковича і гурту прогресивних діячів: Івана Тимінського, Омеляна Поповича, Олександра Кониського.

Із січня 1885 року в Чернівцях виходить перша українська газета на Буковині. Завданням газети було відстоювати права буковинців в усіх галузях суспільного і культурного життя, утверджувати духовну єдність усіх українських земель. З 1885 до січня 1888 року, тобто до самої смерті письменника, газета виходила за його редакцією. Федькович вів літературно-мистецьку рубрику «Для науки і забави», де друкував і свої художні твори. Його ім'я, твори забезпечували газеті авторитет.

У 1886 році громадськість Буковини широко відзначала 25-річчя літературної діяльності Буковинського Кобзаря. До ювілею художник Ю. Пігуляк намалював портрет письменника, а загальні збори товариства «Руська Бесіда» та львівське товариство ім. Т. Г. Шевченка обрали Федьковича почесним членом.

В останні роки життя створює кілька високохудожніх творів, звертається до образів народних месників Олекси Довбуша, Юрія Гінди та інших.

На своєму трудовому посту письменник і редактор Федькович був до останніх хвилин життя. Помер у Чернівцях 11 січня 1888 року, похований на міському кладовищі.

Звістка про його смерть швидко пронеслась рідним краєм. Провести в останню дорогу Буковинського Соловія зібралось багато людей із дальніх сіл.

ФЕДЬКОВИЧ - ПОЕТ, ПРОЗАЙК, ДРАМАТУРГ, ЕТНОГРАФ

*Думи мої, діти мої,
Що з вами учиню?
Посію вас барвінками
По всій Україні...*

Ю. Федькович

Федькович відомий як поет і прозаїк, драматург і перекладач. Але найбільший його доробок становлять поетичні твори – понад 400 віршів, співанок, дум, балад, поем.

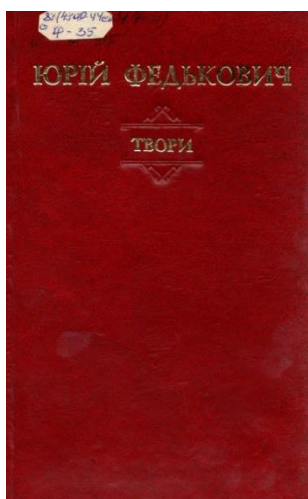
Найхарактернішою рисою його творчості є глибокий ліризм. Іван Франко писав: *«Федькович – се талант переважно ліричний: всі його повісті, всі найкращі його поезії нав'язані теплим, індивідуальним чуттям самого автора... Федькович вложив в свою поезію найкращу частину своєї душі, а така поезія не вмирає, не пропадає...»*

Його художні світи фіксують кілька географічних сфер зацікавлення автора: рідну Буковинську Гуцулію; Галичину як «лядський бік»; знану з фольклору та літератури Наддніпрянську Україну (в ореолі садочків, пасік, згадок про козаччину й чумакування); Італію та Трансильванію, дорогами яких ходилось у час служби в австрійській армії, і сюжети з молдовського, болгарського, сербського, єврейського життя, і сюжети орієнтальні.

Першими друкованими творами Федьковича були німецька балада та романтичне оповідання «Der Renegat» (1859). Творчість німецькою мовою письменник не припиняв до кінця життя, видавши дві збірки поезій («Gedichte», 1865; «Am Tscherebusch. Gedichte eines Uzulen», 1882) та надрукувавши низку віршів у часописах. Кілька творів, у тому числі німецький авторський переклад трагедії «Довбуш», лишилися в рукописах (видрукувані пізніше в багатотомному виданні «Писання Осипа Юрія Федьковича»).

У поетичній творчості: збірки «Поезії» (1862 року), «Поезії» (1862-67), «Поезії» (3 т. 1867-68), «Дикі думки» (1876) та ін.

Поет-лірик з дитинства любив і знав народну

творчість, виріс серед народних пісень, легенд, переказів – фольклор став першоджерелом його творчості.

Він став першим збирачем фольклорних матеріалів на Буковині. До нас дійшов рукопис збірки «Найкращі співанки руського народу на Буковині». У підрозділі «Співанки Федьковича» вміщені пісні в народному дусі, які привернули увагу І. Франка. Згодом дванадцять творів з цієї збірки Франко надрукував у першому томі творів Юрія Федьковича (1902).

Поет багато народних українських пісень перекладав на німецьку мову. За активну роботу по збиранню народної творчості Київський відділ «Императорского географического общества» у жовтні 1873 року обрав його своїм членом.

Зібраний Федьковичем фольклорно-пісенний матеріал можна розподілити на такі тематичні групи: козацькі, чумацькі, жовнірські, бурлацькі, опришківські, родинно-побутові, баладні, співанки-хроніки, коломийки, колядки, щедрівки, маланочні пісні.

Серед його фольклорної спадщини збереглася збірка обрядових пісень – колядок та щедрівок – під назвою «Колядник руського народу». На думку І. Франка, Федькович упорядкував цю збірку в 70-х роках, коли видав у Львові «Руські церковні і народні коляди і щедрівки».

На основі слов'янських міфів він створив цикл обрядових пісень під назвою «Маланка». Серед спадщини поета збереглися і його жовнірські пісні, що були видані товариством «Руська бесіда» в Чернівцях у 1887 р.

Кілька пісень із архівів Федьковича було надруковано в збірці «Буковина в піснях» (1957), коломийки – у додатку до збірника «Юрій Федькович. Дослідження і матеріали» (1959). І тільки в 1968 р. завдяки фольклористам О. Дею і О. Романцю рукописні фольклорно-пісенні матеріали опубліковано у збірці «Народні пісні Буковини в записах Юрія Федьковича», якою видавництво «Музична Україна» започаткувало серію «Українські народні пісні в записах письменників».

Багатоваріантність пісень пояснюється тим, що Федькович відбирав із зібраних ним фольклорних творів найбільш відомі і популярні з тих, що побутували на Буковині. Але повз його увагу не пройшли і нові пісні, які відбивали суспільні події часу – скасування панщини, повстання на Буковині під проводом Лук'яна Кобилиці та ін.

Основний мотив ранніх поезій Федьковича – жовнірська неволя, туга за рідним краєм, визвольна боротьба народів.

В першому українськомовному вірші «Нічліг» (1859) автор пише про почуття і роздуми жовніра, що перебував у цісарській армії. Темі безправного становища жовнірів у цісарській армії поет присвятив понад

п'ятдесят віршів, поеми «Новобранчик» та «Дезертир» і кілька прозових творів.

Перебуваючи у війську, Федькович мав можливість добре пізнати думки і прагнення жовнірів, взаємини офіцерів і простих солдат. Він передає у власних віршах всю ненависть до тих, хто втягнув людей у безодню війни, де: сестра тужить за братом, який загинув («Сестра»); в матері-вдови забирають до війська єдиного сина («Золотий лев»); дівчина має розлучитися з коханим, якого женуть на війну («При відході», «Поклін»); нестерпні умови у війську, безправ'я спонукають солдат до втечі («Дезертир»).

У віршах раннього періоду можна знайти багато спільного з народною піснею. Свої поезії Юрій Адальбертович називає думами, думками чи співанками, вказуючи на фольклорне походження та їх близькість до народної творчості. Вони стають популярними серед народу, їх сприймали як народні пісні: «Ой на горі трейзіль розстелився», «Поклін», «При відході», «Марш на Італію», «Співанка», «Сестра» та інші. Скорочений варіант його думки «На могилі мого брата» записаний з уст народу і внесений у пісенник «Руський 17н.17ро17к» (Львів, 1888). Високої майстерності він досягає у творі «Пречиста діво, радуйся Маріє!». Це одна з кращих поезій, яка засуджує австро-угорський лад, його жорстокість.

Вплив народної пісні (зокрема «жовнірської»), народної оповіді, анекдоту, казки вчувається в багатьох жанрах творчості письменника. Разом з тим, особливо в початковий період, – орієнтувався на досвід своїх найближчих попередників у західноукраїнському літературному процесі. Ранні твори свідчать, що поет знав і цінував художні здобутки «Руської трійці», А. Могильницького, Б. Дідицького тощо.

Невдовзі після свого літературного дебюту, виходу першої збірки, Федькович переймає уроки прозаїків Г. Квітки-Основ'яненка та Марка Вовчка, як поет – знайомиться з творчістю Тараса Шевченка.

Вперше з окремими творами Великого Кобзаря буковинський поет знайомиться в кінці 50-х років.

Шевченко для нього був зразком справжнього народного митця. Йому він присвятив низку поезій: «Співацька добраніч», «Окресни, Боян!», «Нива», «На день добрий» (пізніше «Співацька доля»), вірш «Тарас» німецькою мовою, «Здоров, Тарас», «В день скону батька нашого Тараса Шевченка», «Осьмий поменник», тощо.

*...Займу плуги крутогорі
Зорю гори та й долину,
Зорю свою Буковину,
Як наш Тарас, як мій тато*

*Научив мене орати;
І віру, любов, надію
Буковиню скрізь посію*

«Нива», Ю. Федькович

Поет стає невтомним сіячем думок Тараса. Коли у 1862 р. він вперше одержує «Кобзар», із захватом читає його та знайомить з ним своїх друзів-жовнірів. Про популярність творів Шевченка і Марка Вовчка, про враження, яке справили вони на жовнірів, Осип-Юрій розповідає в автобіографічному оповіданні «Кобзар і жовніри».

Саме знайомство з «Кобзарем» Тараса Григоровича ще більше спонукало Юрія Адальбертовича писати українською мовою.

Жовнірська тематика в творах Федьковича, як поетичних, так і прозових, не вичерпується картинами смутку, безвиході. В першій збірці поета вміщено й «Кельнер-марш» – бадьорий, безтурботний, грайливий ритмічно й інтонаційно відгук на вихід із попереднього місцерозташування полку майора Кельнера (в якому служив свого часу Федькович). Гостроту жовнірської теми знято в пізньому для творчості Федьковича, позначеному певним ступенем офіційних уявлень співанику «Пісні жовнярські» (Чернівці, 1887).

Під впливом Шевченка Федькович створив низку поем, в яких також розкривається жовнірська тематика, викривається рекрутчина – «Новобранчик» і «Дезертир».

У 1862 р. написав поему «Новобранчик». В основі твору лежить конфлікт між ліричним героєм, який вболіває за скривджених, та тими, хто поневолює народ Буковини, посилає їх на кровопролитну війну. Герой поеми Іван, забраний до війська, де поневіряється, його родина, як і сам Іван наприкінці твору гинуть. Поема «Новобранчик» закінчується рядками, які закликають український народ до боротьби проти гнобителів.

Через викривальний характер поема не була повністю надрукована, і Федькович почав роботу над новим твором на цю ж тему.

Поема, у якій найповніше і найзмістовніше представлена не тільки жовнірська тема, а й світоглядна та естетична проблематика всієї творчості поета, найсуттєвіше у баченні ним людини і дійсності, – «Дезертир». Народилась вона з переробки «Новобранчика», проте в підсумку обидві поеми виявилися самостійними, хоча й схожими за сюжетом творами.

«Дезертир» була закінчена у 1867 році. Вперше опублікована в III випуску коломийського видання зі змінами і пропусками, зробленими

видавцем Партицьким. Повністю вийшла друком у Франковому виданні 1902 року.

У поемі «Дезертир» Федькович створив зворушливий образ сироти-наймита Івана Званича, якого забирають до війська. На собі відчуває він нелюдські катування, приниження людської гідності в австрійській армії. Перебуваючи на службі, він одержує лист, у котрому розповідається про хворобу дружини, її поневіряння в пошуках шматка хліба, злидні, голод і тугу його синів. Цей лист змушує жовніра до втечі. Уже близько дому, в «Галіції», його затримують, за вироком суду тяжко карають побиттям. Згодом, знову стоячи на варті, Іван читає ще один лист: повмирали його діти, назавжди прощається з ним дружина. Цісарський стрілець закінчує життя самогубством.

Олекса Довбуш

Життя народу, творчість Шевченка, пісні, перекази та легенди були основним джерелом творчого натхнення Федьковича при створенні образів ватажків селянських повстань (Юрія Гінди, Олекси Довбуша, Лук'яна Кобилиці).

Осип-Юрій багато разів звертався до образу Олекси Довбуша в своїх творах. Він написав кілька поезій німецькою і українською мовами, балади «Довбуш» та «Дзвінка», не раз згадував і про Довбуша і в інших віршах («Сонні мари», «Сам», «Убогий легінь» тощо) та прозових творах. Багато років працював над драмою «Довбуш».

Револьюційний протестантський дух Шевченка позначився і на поемі «Лук'ян Кобилиця».

Лук'ян Кобилиця постає в поемі вже видатним діячем, якого громада обрала своїм депутатом, сподіваючись на справедливий захист інтересів народу. З твору видно, що Федькович був добре обізнаний з промовами Кобилиці, чув від селян, а можливо, і сам був присутній в дитинстві під час його виступів. Автор не розповідає про загибель Лук'яна Кобилиці, про придушення народного повстання, обриваючи твір розповіддю про очікування легінів сигналу з Угорщини, щоб розпочати бій. Поет таким завершенням прагнув показати безсмертя героїв та віру в справу, за яку бореться народ.

Досліджуючи епістолярій письменника, часто зустрічаються згадки про Т. Шевченка та його творчість. Так, наприклад, в листі до Д. Тянкевича буковинець пише з вдячністю за надіслані Кобзареві твори: «Але й урадували

мене Ваші книжечки! А найдужче «Невільник» та й українські співанки». Також Танякевичу він пише: «...Немає в нас сонця, як Тарас, немає місяця, як Квітка, і немає зіроньки, як наша Марковичка...».

У листах до К. Горбала: «...Шевченко, батько наш Шевченко...»; «Не міг би Ти мені Тарасову «Калину» відписати та прислати (мається на увазі Шевченкова балада «Чого ти ходиш на могилу...»). Се може найкраща думка Тараса»; «...Може, дістав які Тарасові поезії, що я їх іще не читав, – присилай мені» тощо.

Листування письменника показує якнайкраще його думки-переконання, що Шевченко – безсумнівний авторитет, що в нього треба вчитися, читати-перечитувати.

Творчість Федьковича переконливо засвідчує, що в перші два десятиліття після смерті Шевченка він був тим митцем, котрий найглибше розумів художній світ Великого Кобзаря, володів хистом найточнішого прочитання його поезії.

Понад 60 прозових творів написав Ю. Федькович. Це переважно оповідання про життя гуцулів та жовнів, невеличкі повчальні твори для дітей, казки тощо.

Як вже згадувалось, у 1859 році, на сторінках німецького журналу, у Чернівцях вперше надрукували оповідання Юрія Федьковича «Ренегат».

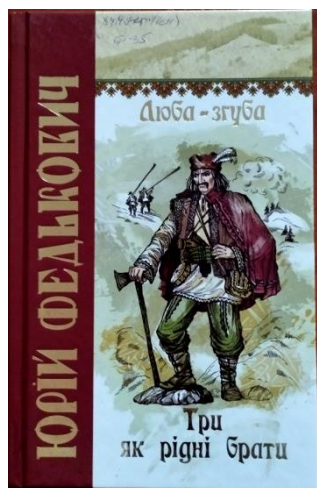

Коли, незабаром, у журналі «Вечорниці», у 1863 році було надруковане українське оповідання «Люба-згуба», а за ним побачили світ «Серце не навчити», «Штефан Савич» та ін., Федькович став відомим і як прозаїк. Одне за одним у галицьких журналах «Мета», «Вечорниці», «Нива», «Правда», з'являються нові оповідання письменника. У 1876 р., у Києві, М. Драгоманов видає його прозові твори окремим виданням під заголовком «Повісті Юрія Федьковича».

Золотий фонд української літератури становлять твори: «Люба-згуба», «Серце не навчити», «Сафат Зінич», «Штефан Славич», «Три як рідні брати», «Безталанне закохання», «Дністрові кручі» та ін.

Основні теми його повістей і оповідань — це солдатське життя та життя і побут українського селянства. Всі вони значною мірою мають автобіографічний характер.

Оповіданнями «Люба-згуба» та «Серце не навчити» письменник розпочав розробку художньої концепції непереборного, пристрасного почуття, яку з певними змінами переніс згодом у низку ліричних віршів і поем. У своїх оповіданнях автор художньо відтворює спогади юності, враження від солдатських походів, пережитих подій.

Одним з найкращих прозових творів Ю. Федьковича вважається повість «Три як рідні брати», написана у 1865 р. Це широка картина селянських злиднів. Ця повість є ніби підсумок всього циклу жовнірських творів. У ній подано правдиву, реалістичну картину солдатського життя. Один солдат, герой повісті, одержує листа від брата, який в злиднях помирає. Завершується повість тим, що брат і мати героя помирають в злиднях, а їхнє незначне господарство грабують поміщики та попи.

Глибоким почуттям любові до свого народу пройняті всі оповідання Федьковича. Незабутні враження залишають живі побутові картини й образи життя народу Західної України й Буковини.

Значну творчу увагу Ю. Федькович приділяв драматургії, починаючи з 1865 року. Перу письменника належать історичні трагедії «Довбуш», «Хмельницький», комедія «Сватання на гостинці» («Так вам треба»), мелодрама «Керманіч», переробки Шекспіра та ін.

Першим драматичним твором Федьковича був жарт на одну дію «Так вам треба!». Пізніше (1884) він розширив цю п'єсу до трьох дій, назвавши її «Сватання на гостинці».

Доля, зокрема і сценічна історія драматичних фрашок, мелодрам, драм, трагедій буковинського автора, його перекладів та переробок п'єс зарубіжних авторів виявилася складною. За життя автора лише «Довбуш» була надрукована, а «Керманіч» виставлялась. Перша і поки що єдина майже повна публікація тритомника нашого краєнина розпочалася у Львові в 1902 році за участі І. Франка і була продовжена та завершена Олександром Колесою аж 1918 року.

Наприкінці свого життя Федькович завершив доопрацювання трагедії «Богдан Хмельницький». У творі змальовано останні події визвольної боротьби українського народу та Богдана Хмельницького.

Свій твір Федькович-драматург назвав трагічним, адже Хмельницький в ньому страждає не стільки від невдалих битв, скільки від розуміння і усвідомлення того, що він як гетьман і державний діяч не зміг забезпечити незалежність та самостійність України.

Ю. Федькович також одним з перших в українській літературі переклав німецьку класику («Лісовий цар» Гете, «Полонинський стрілець» Шіллера, «Лорелея» Гейне тощо). Особливо він цікавився творчістю геніального англійського драматурга Шекспіра, перекладав його п'єси «Макбет» і «Гамлет». Перекладацька діяльність Федьковича була цінним внеском до скарбниці української літератури.

Великої популярності набула травестійна переробка Федьковичем комедії Шекспіра «Приборкання непокірної», яка вийшла в Україні під назвою «Як козам роги виправляють», а жанрові особливості визначив польським словом «фрашка», тобто жарт. Іншою фрашкою Федьковича стала вільна прозова переробка віршованої комедії німецького драматурга першої половини XIX ст. Ернста Раупаха «Запечатаний бургомістр», яку письменник назвав «Запечатаний двірник».

До останніх днів життя письменник не лишав роботи над драмами, трагедіями, водевілями, надаючи їм великої ваги.

ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ – ДІТЯМ

*Учіться, діти любі, читайте, гадайте,
Як та пчїлка мідку з цвітку, розуму збирайте!..*

Юрій Федькович

Буковинський Кобзар брав активну участь у творенні дитячої літератури. Його перу належать написані за фольклорними мотивами казки, що сатирично зображували панів, висміювали різні вади людей («Чортівська бочка»), дотепні байки («Горда качка», «Медвідь на пасіці»), сміховинки («По щирості»).

Серед перших віршів, звернених до дітей – «Учіться!», «До школи», «Спочинок по праці», «Ластівочко-щебетушко» та інші про працю задля розумного, доброго, вічного.

Окрім «Співанника для дітей», що побачив світ у 1869 році, Ю. Федькович підготував другу й третю частину поезій, але вони не вийшли друком, а з'явилися пізніше у 1885-1887 роках у «Бібліотеці для молодіжи».

Відомі такі повчальні твори для дітей Федьковича педагогічного спрямування, які не були надруковані в книжках при житті письменника, як: «Будь послушний!», «Будь уклінний!», «Будь господарний!», «Школа», «Люби стариню, слухай старшину!», «Лиш правду говори!». Ці вірші були своєрідним художнім кодексом поведінки школяра, які спонукали до наполегливого опанування знаннями, сумлінності в навчанні.

У творчості першого на Буковині дитячого автора є цикл поезій «*Проскура*», до якого ввійшли двадцять побожно-повчальних віршованих творів, що є своєрідними молитвами: «*Отче наш!*», «*Я Твій, Ісусе!*», «*Молитва*», «*Матінко Христова моя!*», «*Ангелику мій*», «*Святий Николай*», «*Дитина на Господа уповає*». Через маленького героя Федькович у цих віршах звертається до небесного та інших покровителів, про захист, ласку та сповідує християнські чесноти. Перед першим віршиком у цьому циклі письменник звернувся до дітей з передмовою: «*Дитинко Боже! Сі вірші не до співання, а до читання. Читай же їх собі поволеньки, уважно і поважно, а будеш видіти, які вони ладні та вгадні*».

Наступна збірка «*Проскурка. Подарунок чемним руским діточкам від Федьковича*» була видана Омеляном Поповичем у Чернівцях у 1887 р. Окрім того, окремі поетичні і прозові твори для дітей друкувалися в «Бібліотеці для молодіжи».

Байкарська частина спадщини Осипа-Юрія Федьковича хоч і не велика за кількістю, зате багата на глибокі думки, на яскраві вражаючі образи. Познайомившись з байками письменника, не забудеш образи: ведмедя, якого бджоли не за пристрасть до меду, а за зверхнє ставлення до себе й своєї праці покарали («*Ведмідь на пасіці*»), ледачого собаку Гривка («*Гривко та Сивко*»), зайця, який заклопотаний тим, що його ніхто не боїться і радується, коли вдалося налякати бодай жаб («*Заєць*»).

Автор вперше надрукував свої байки «*Лев і його міністри*» (в газ. «Буковина», 1885, с. 18), «*Медвідь у пасіці*», «*Кіт і Лис*», «*Гривко і Сивко*», «*Заєць*», «*Кінь*» (в «Бібліотеці для молодіжи», 1887). Також байки Федьковича ввійшли до антології «*Українська дожовтнева байка*» (1966), «*Українська байка*» (1983), «*Байки буковинські*» (2011). Найповніше вони представлені у книзі «*Щоби знали руські діти*» (2004).

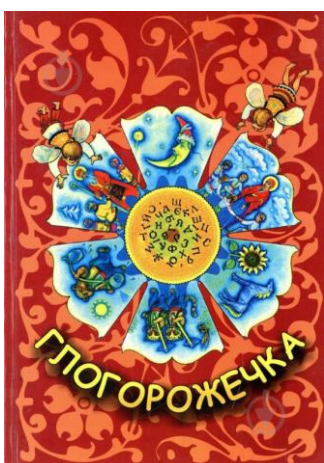
Серед прозових дитячих творів буковинського Соловія – багато оповідань, придибашок, загадок, мудрішок, приповідок.

Мудрашками Федькович називав короткі загадки («Що ходить без ніг?», «Котрий човник не пливе по воді?» тощо). Придибашки – короткі дотепні анекдоти, сповнені народного гумору. Найвідоміші серед малечі – «Милосердний хлопчик» і «По щирості». Приповідки письменника – це його авторські, а також з народної мудрості прислів'я: «Хто сіє, оре, той не знає горя» тощо.

Але найбільше уваги письменником було приділено казці.

Популярні серед читачів казки «Золота кісочка», «Бідолашко», «Глогорожечка», «Від чого море солоне?» та ін. Кожна з них може стати предметом читання та обговорення. Так, у казці «Від чого море солоне?», звертаємо увагу на вступ, в якому коротко викладено принцип добування солі з морської води. Також є у цій чарівній казці міфологічні істоти Лісовик, Даждбог, які втілюють мрії людей у життя. Поряд із фантастичними істотами колоритно виглядають розумний і порядний головний герой Семен та його родина.

Справжнім відкриттям для дітей буде казка «Глогорожечка», яка нагадує за мотивами казку «Спляча красуня» Шарля Перро чи «Шипшинку» братів Грімм.

Персонажі «Глогорожечки» розмовляють і ведуть себе як щирі карпатці. Історія про зачаровану принцесу, що проспала сто років у палаці, оточеному живим глодовим плотом, а потім була розбуджена зі сну прекрасним принцем, оповідач завершує цілком у буковинських традиціях.

Ще більше буковинського колориту має казка «Бідолашко», написана за мотивами казок В. Гауфа «Маленький Мук». В ній простий хлопчик, який втратив батька, не дає себе ошукати злою бабусею та цісарем. Головний герой Бідолашко провчив цісаря, який відібрав в нього чарівні черевики та палицю, залишивши його у покарання за жадібність з великими віслюковими вухами та індюшачим носом.

У своєрідних варіаціях андерсенівських казок «Гидке каченя» і «Штопальна голка» написані Федьковичем казки «Підмінне» й «Іголка-угорка претонесенькая», інтерпретована казка братів Грімм «Хоробрий кравчик» у власну – «Хитрий

кравець», «*Бідний Михась*» – написана під впливом гримівської казки «*Два брати*» тощо.

Буковинський письменник відкрив маленьким читачам зарубіжний світ, подавши художні історії з життя їх мешканців і супроводивши матеріал різноманітними відомостями пізнавального характеру. Серед таких творів «*Хлопчик сирота і його котик*», «*Овчар*», «*Ярмарок на мухи*», «*Два себні хлопаки*». Ці твори в історії української дитячої літератури того періоду мали новаторське значення, виховуючи та інтелектуально розвиваючи дітей.

Біля трьох десятків казок автор написав для найменших. Декілька він включив до збірки «*Казки руського народу*», інші писав і друкував пізніше у читанках, журналі «*Бібліотека для молодіжи*», буковинських календарях, окремі побачили світ після смерті автора.

ВШАНУВАННЯ ПИСЬМЕННИКА НА БУКОВИНІ

*«Ще наша зелена Буковина спала
тихим сном,.. як заспівав могутню пісню
верховинський гуцул і розбудивши нею сплячих, вніс життя,
вніс весну у студену хату та й тим
зайняв перше місце обіч безсмертного Тараса»*

Марко Черемшина

Ім'я Юрія Федьковича стало символом Буковини і Чернівців зокрема.

25 червня 1888 р. на могилі Федьковича було відкрито скромний пам'ятник, який зберігся донині.

Ім'я Юрія Федьковича носить одна з вулиць м. Чернівців. У місті встановлено меморіальні дошки (вул. Ю.Федьковича, 6; Центральна, 7; М. Коцюбинського, 2; пл. Соборна, 10).

У квітні 1989 р. іменем Юрія Федьковича названо Чернівецький державний університет; 8 жовтня 1995 р. у сквері між вулицею Лесі Українки та Університетською споруджено пам'ятник Осипу Юрію Федьковичу (скульптор В. Гамаль, архітектор В. Сізов; за даними довідника Н. Д. Шевченко «*Чернівці: 100 відомих адрес*» архітектор пам'ятника І. Коротун).

У населених пунктах області низці шкіл і вулиць присвоєні звання видатного письменника, відкриті меморіальні дошки. Щороку в Путилі, краї,

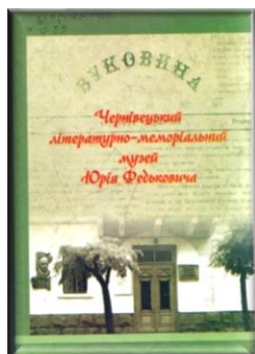
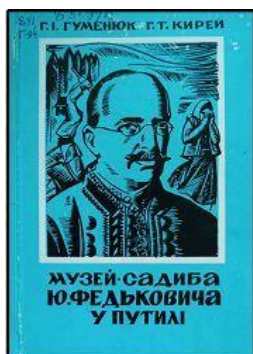
синівська любов до якого «створила» того Федьковича, якого ми сьогодні знаємо, на родинному подвір'ї проходить літературний фестиваль «Шовкова косиця».

До 170-річчя від дня народження письменника-новатора, поета, етнографа-фольклориста, драматурга та громадського діяча присвячена ювілейна монета з серії «Видатні особистості України». Рік карбування – 2004, номінал – 2 гривні.

Ім'я Юрія Федьковича присвоєно Чернівецькому ліцею № 16 (раніше школа № 2) в 1956 р. Існує припущення, що упродовж 1879-1884 років, коли письменник захопився астрологією, він відвідував обсерваторію в приміщенні саме цього ліцею. На той час – нижчої реальної школи, яка заснована 1828 року.

У 1994 р. була заснована міська премія Юрія Федьковича для заохочення педагогічних працівників.

Але основні місця, де зібрано найбільше інформації про письменника є музеї – Чернівецький літературно-меморіальний музей Юрія Федьковича та Путильський літературно-меморіальний музей-садиба Юрія Федьковича.

Чернівецький літературно-меморіальний музей його імені засновано 19 квітня 1945 р. Знаходиться за адресою площа Соборна, 10. Експозиція музею складається із двох частин: літературної та меморіальної. Літературна експозиція займає чотири зали, є окремі меморіальні кімнати: товариства «Руська Бесіда», редакції «Буковина» та Юрія Федьковича. В музеї представлені автографи письменника, документи, листи, фотографії, – оригінали і копії, перші публікації та прижиттєві видання творів, картини, унікальні поштівки тощо.

Музей-садиба Юрія Федьковича в Путилі розташований на території родинної садиби буковинського письменника, де він народився і зростав. Музейна експозиція розміщена у будинках на подвір'ї садиби. Дерев'яна споруда була відновлена у 1974 р. (попередня згоріла). Будівля складається

з трьох приміщень: сіни, вітальня та житлова кімната. Серед музейних речей є гуцульські предмети побутового вжитку тощо. Крім родинної хати Юрія Федьковича, на подвір'ї є будинок, у якому розміщена літературна експозиція музею-садиби. На подвір'ї також збережена автентична криниця з часу мешкання тут Юрія. Неподалік – бюст письменника.

Творчість та життєвий шлях Юрія Федьковича досліджували такі відомі буковинські науковці-філологи, журналісти: Богдан Мельничук, Микола Юрійчук, Лідія Ковалець; редактор газети «Буковина» Людмила Черняк. Вони упорядкували та видали 5-томне видання творів письменника у видавництві «Буковина» (2004, 2009).

Досліджував творчість Буковинського Соловія і вчений-літературознавець з Буковини Василь Лесин (праця «Юрій Федькович: до 150-річчя від дня народження», 1984).

Кожен рік, першої серпневої неділі, вдячні краєзнавці та шанувальники творчості великого поета Буковини збираються на великому об'їзді музею-садиби Юрія Федьковича у Путилі на свято «Шовкова косиця», а 8 серпня покладають квіти до пам'ятника письменнику.

*Буковино, Волощино,
Мамко моя, ненько,
Як на тебе надивлюся –
Гуляє серденько...
Там ті гори, наше море,
Поля золотіють...*

Юрій Федькович

Свою любов до Буковини він проніс через все життя. Творчість Буковинського Кобзаря стала всенародним надбанням, увійшовши до духовної скарбниці не тільки українського народу, а й до скарбниці світової літератури.

*Твори Юрія Федьковича у фондах
Чернівецької обласної бібліотеки для дітей*

1. **Бідний Михась** : казка / Ю. Федькович // Буковинчики : книга для дітей і про дітей / упоряд. О. Поляк. – Чернівці : Букрек, 2020. – с. 12-13.
2. **Бідолашко** : казка для дошк. віку. – Київ : Веселка, 1987. – 20 с.
3. **Вибране** / упоряд. і прим. М. Шалати. – Київ : Рад. школа, 1990. – 207 с.
4. **Вибрані твори** / Ю. Федькович. – Львів : Книжково-журнальне видавництво, 1953. – 311 с.
5. **Вибрані твори** / Ю. Федькович. – Ужгород : Карпати, 1983. – 240 с.
6. **Вибрані твори** : вірші, балади, поеми, прозові твори / Ю. Федькович. – Київ : Дніпро, 1976. – 384 с.
7. **Глогорожечка** : цікава казочка / Ю. Федькович // Глогорожечка : книга для читання дітям. Вид. друге, перероб. – Чернівці : Букрек, 2007. – С. 11-14.
8. **До руських наших дяків** : вірш // **Найдорожчий скарб** : слово про рідну мову : поезії, вислови / упоряд. В. І. Лучук. – Київ : Радянський письменник, 1990. – С. 78-79.
9. **[Добірка творів]** / Ю. Федькович // Филипчук В. С. Літературний дивосвіт Буковини : навчал.-метод. посіб. для почат. шк. / В. С. Филипчук, Л. М. Ковалець. – Чернівці : Митець, 1998. – С. 56-78.
10. **[Добірка творів]** / Ю. Федькович // Богайчук М. А. Письменники Буковини – дітям : посіб. для уч. почат. кл. / М. А. Богайчук, Р. Й. Дуб. – Чернівці : ЧОНМІПО, 2000. – С. 5-11.
11. **[Добірка творів]** / Ю. Федькович // Гуцулятко : літ.-худ. вид. для молод. та серед. шк. віку / упоряд. В. Колодій. – Чернівці : Букрек, 2004. – С. 14-22.
12. **[Добірка творів]** / Ю. Федькович // Український словоспів : посібн. для вихователів та вчителів укр. навч. закладів за кордоном. – Київ : АВДІ, 2007. – С. 64, 226.
13. **[Добірка творів]** / Ю. Федькович // **Байки буковинські** : антологія. – Чернівці : Букрек, 2011. – С. 36-45.
14. **[Добірка творів]** ; **[біографія Юрія Федьковича]** : вірші, байки, придабашки, казки / Ю. Федькович // **Рідне Слово. Українська дитяча література** : хрестоматія у двох книгах. Книга 1 / упоряд. З. Д. Варавкіної, А. І. Мовчун, М. Ф. Черній. – Київ : Либідь, 1999. – С. 241-250.
15. **Заєць** / Ю. Федькович // **Дзвінок з минулого**: вірші, оповідання, казки, байки, загадки, приповідки : для молод. та серед. шк. віку. – Київ : Веселка, 1991. – С. 201.

16. **Лис та качка** : казка / Ю. Федькович // Вінок : читанка для мол. школярів / упоряд. О. Білоусенко. – Київ : ВЕСЕЛКА, 1998. – С. 154.
17. **Люба-згуба. Три як рідні брати** / Ю. Федькович. – Донецьк : Кредо, 2010. – 320 с.
18. **Милосердний хлопчик** : [придибашка] / Ю. Федькович // Слово до слова – весела розмова : оповідання, казки, вірші, байки, приповідки, прислів'я, приказки, народні усмішки для мол. та серед. шк. віку / Упоряд. І. Артемчук, Т. Качалова. – Київ : Веселка, 1994. – С. 34.
19. **Милосердний хлопчик** : казка / Ю. Федькович // Перлинка : книга для читання в дошкільних закладах, школі та сім'ї / худож. В. А. Дунаєва. – Київ : Лелека, 2002. – С. 211.
20. **Милосердний хлопчик. По щирості** : казки / Ю. Федькович // український словоспів : посібник-хрестоматія / упоряд. О. П. Долинна. – Київ : АВДІ, 2007. – С. 226.
21. **Народні пісні Буковини в записах Юрія Федьковича** / упоряд. О. І. Дей, О. С. Романець ; худож. В. І. Юрчишин. – Київ : Музична Україна, 1968. – 224 с. – (Українські народні пісні в записах письменників).
22. **По щирості** / Ю. Федькович // Веселі історії : оповідання, казки / упоряд. Г. М. Кирпа ; ред. В. Г. Біляєв ; худож. Ю. Є. Платова, К. В. Самойлов. – Харків : Белкар-книга, 2019. – С. 43.
23. **По щирості** / Ю. Федькович // Бондаренко, Н. В. Мальва : після букваря читанка. – Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 1999. – С. 64.
24. **По щирості** / Ю. Федькович // Літературна скарбничка / уклад. С. Г. Криган. – Чернівці : Букрек, 2015. – С. 98.
25. **По щирості** / Ю. Федькович // Позакласне читання: зб. худ. творів із щоденником читача : посіб. для уч. 2 кл. 5-те вид., перероб. і доп. / упоряд. Н. О. Будна, З. Л. Головка. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – С. 114.
26. **По щирості** / Ю. Федькович // Скринька – веселинка : гумористичні оповідання / упоряд. О. Д. Чередниченко. – Харків : Белкар-книга, 2007. – С. 11.
27. **Поезії. Поєми** / Ю. Федькович. – Київ : Дніпро, 1990. – 367 с.
28. **Поетичні твори. Прозові твори. Драматичні твори. Листи.** – Київ : Наукова думка, 1985. – 574 с.
29. **Твори: в 2-х т.** / Ю. Федькович ; упоряд. М. Ф. Нечиталюк. – Київ : Дніпро, 1984.
- Т. 1. : поезії.** – 463 с.
- Т. 2. : повісті, оповідання, казки, драматичні твори, листи.** – 426 с.

30. **Твори. Т. 1. Поезія. Ч. 1. Лірика** / упоряд. Б. І. Мельничук, М. І. Юрійчук. – Чернівці : Буковина, 2004. – 270 с.
31. **Твори. Т. 1. Поезія. Ч. 2. Ліро-епічні та епічні твори** / упоряд. Б. І. Мельничук, Л. М. Ковалець, Л. М. Черняк. – Чернівці : Буковина, 2009. – 263 с.
32. **Твори. Т. 2. Проза. Повісті та оповідання** / упоряд. Б. І. Мельничук, Л. М. Ковалець, Л. М. Черняк. – Чернівці : Буковина, 2010. – 302 с.
33. **Твори. Т. 3. Проза. Повісточки, казки, фразки, придибашки** / Упоряд. Б. І. Мельничук, Л. М. Ковалець, Л. М. Черняк. – Чернівці : Буковина, 2011. – 223 с.
34. **Твори. Т. 4 : Драматургія** / Федькович, Юрій ; упор., підгот. текстів Б. І. Мельничук, Л. М. Ковалець, Л. М. Черняк; прим. Л.М. Ковалець, Т. Р. Ковалець ; худож. І. Д. Балан , І. Холоменюк. – Чернівці : Буковина, 2013. – 320 с. : портр.
35. **Твори. Т. 5 : Публіцистика. Науково-популярні праці. Листи** / Федькович, Юрій ; упор., підгот. текстів Б. І. Мельничук, Л. М. Ковалець, Л. М. Черняк; прим. Л. М. Ковалець ; вступна стаття Б. І. Мельничук ; післямова Л. М. Черняк. - Чернівці : Буковина, 2022. - 320 с. : іл.
36. **Учіться : вірш** / Ю. Федькович // Кирпа, Г. М. Андрійкова книжка: уроки гарної поведінки : пробн. посібник для 2 кл. / Г. М. Кирпа, В. В. Стрілько. – Київ : Освіта, 1992. – С. 109.
37. **Щоби знали руські діти : вибрані твори** / Ю. Федькович ; упоряд. О. Козьмик. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2004. – 304 с.

Література про письменника

1. **Антонюк-Гаврищук Євдокія Іванівна.** Музеї Буковини : путівник / Антонюк-Гаврищук, Євдокія Іванівна ; пер. М. Озирянської-Іванович. – вступ рум., англ. мовами. – Чернівці : Букрек, 2007. – 192 с. : іл.
2. **Вивчення творчості Юрія Федьковича в початкових класах.** – Чернівці : ОППО, 2005. – 120 с.
3. **Вітання з Чернівців** : Мандрівка містом за колекцією старих поштівок / комент. В. Білек, О. Масан, І. Чеховський ; худож. О. Криворучко ; світл. В. Гоманюк. – Чернівці : Час, 1994. – 112 с. : іл. поштівок.
4. **Вольська Іванна Олександрівна.** Моя мала Батьківщина : нариси / Вольська, Іванна Олександрівна. – Чернівці : Зелена Буковина, 2008. – 52 с. : іл., світлини. – Бібліогр. : с. 48.
5. **В'язеленко О. Буковинський кобзар** : [Юрій Федькович] / О. В'язеленко // Журавлик. – 2013. – № 8. – С. 10.

6. **Гуменюк Галина Іллівна. Музей-садиба Ю. Федьковича в Путилі :** путівник укр. та рос. мовами / Галина Іллівна Гуменюк, Галина Тимофіївна Кирей. – Ужгород : Карпати, 1976. – 64 с. : іл., портр., світлини.
7. **Гусар Ю. Осип-Юрій – «Соловій Буковини»:** [поштові марки і конверти присвячені Ю. Федьковичу] / Ю. Гусар // Бук. віче. – 2013. – 11 січ. (№ 2). – С. 4.
8. **Гусар Юхим Семенович. Особистості: 100 імен до книги 1000 знаних буковинців** / Юхим Семенович Гусар. – Чернівці : Місто, 2015. – 132 с. : іл. – (Золоті імена Буковини). – Бібліогр.: С .110-127.
9. **Дуб Ростислав Йосипович. Двадцять митців в долі одного села** / Ростислав Йосипович Дуб. – Чернівці : Прут, 2003. – 76 с. : іл., портр., світлини, .
10. **Демочко Кузьма Макарович. Мистецька Буковина : нариси з минулого** / Кузьма Макарович Демочко ; вст. стаття А. П. Коцур ; дизайн Ю. Федінчук. – Чернівці : Книги-XXI, 2008. – 336 с. : іл.; фото.
11. **Довгий В. У оселі Ю. Федьковича:** [презентація монографій Л. Ковалець] / В. Довгий // Бук. віче. – 2013. – 18 січ. (№ 3). – С. 4.
12. **Загайко Петро Кузьмич. Вивчення творчості Юрія Федьковича :** посіб. для вчителів / Загайко Петро Кузьмич ; худож. обкл. М. А. Крисаченко. – Київ : Радянська школа, 1981. – 112 с.
13. **Заславець Г. Федькович і ми :** у серпні в області відзначили 179-ту річницю з дня народження Ю. Федьковича / Г. Заславець // Доба. – 2013. – 19 вер. – С. 6.
14. **Ковалець Л. Заклинські у пошуках Юрія Федьковича:** [заслуги перед федьковичезнавчою наукою родини Заклинських] / Л. Ковалець // Дзвін. – 2013. - № 11-12. – С. 123-128.
15. **Ковалець Л. Проза Федьковича і Федькович як прозаїк: спроба цілісного прочитання :** [вступна стаття] // Федькович, Ю. Твори. Т. 2. Проза. Повісті та оповідання. – Чернівці : Буковина, 2010. – С. 3-20.
16. **Ковалець Л. Сторінками життя і творчості Юрія Федьковича :** навч. посіб. / Л. Ковалець ; наук. ред., авт. передм. Б. Мельничук. – Чернівці : Рута, 2005. – 166 с. – (Серія «Літературні імена Буковини»).
17. **Ковалець Л. М. Юрій Федькович :** історія розвитку творчої індивідуальності письменника : монографія / Л. М. Ковалець ; ред. Н. А. Ганжа. – Київ : Академія, 2011. – 434 с. – (Серія : «Монограф»).
18. **Коржупова, Ангеліна Петрівна. Юрій Федькович :** літературний портрет / Ангеліна Петрівна Коржупова ; худож. С. М. Габович. – Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1963. – 108 с. : іл. – Бібліогр.: С. 107.

19. **Література рідного краю. 5-11 кл.** : навчально-методичний посібник. Ч. 1. – Чернівці : Прут, 2001. – 157 с. : Портр. – Бібліогр. : С. 155.
20. **Маковей О. Життєпис Осипа Юрія Гординського Федьковича:** біографія окремої особи / О. Маковей ; редкол.: Б. Мельничук, Л. Ковалець, О. Добржанський [та ін.]. – Чернівці : Золоті литаври, 2005. – 432 с.
21. **Мельничук Б. Задля дитини – задля прийдешності :** [вступна стаття] // Федькович, Ю. Твори. Т. 3. Проза. Повісточки, казки, фразки, придибашки. – Чернівці : Буковина, 2011. – С. 3-16.
22. **Мельничук Б. Замість розлогої передмови :** [вступна стаття] // Федькович, Ю. Твори. Т. 1. Поезія. Ч. 2. Ліро-епічні та епічні твори. – Чернівці : Буковина, 2009. – С. 5-6.
23. **Мельничук Б. На вівтарі України і людства :** [вступна стаття] // Федькович, Ю. Твори. Т. 1. Поезія. Ч. 1. Лірика. – Чернівці : Буковина, 2004. – С. 5-18.
24. **Мельничук, Б. Поетична шевченкіана Юрія Федьковича /** Б. Мельничук // Буковина. – 2011. – 15 бер. (№ 21). – С. 3.
25. **Музей-садиба письменника:** [про музей-садибу Ю. Федьковича] // Бук. віче. – 2013. – 11 січ. (№ 2). – С. 4.
26. **Народні пісні Буковини в записах Юрія Федьковича /** упор. О. І. Дей, О. С. Романець ; худож. В. І. Юрчишин. – Київ : Музична Україна, 1968. – 224 с. – (Українські народні пісні в записах письменників).
27. **Нечиталюк М. Буковинський кобзар** // Федькович, Ю. Твори. У 2-х т. Т. 1. Поезії. – Київ : Дніпро, 1984. – С. 5-19.
28. **Осип-Юрій Федькович Адальбертович :** [біографія, вірші присвяти Ю. Федьковичу] // Севернюк Т. А. Відчайдушне життя. про дорогих і найдорожче : поезія / Т. А. Севернюк ; світлини Н. Муратова ; післям. С. А. Кривошапова. – Чернівці : Друк Арт, 2021. – С. 140-143.
29. **Погребенник, Ф. П. Юрій Федькович** // Федькович, Ю. Поетичні твори. Прозові твори. Драматичні твори. Листи. – Київ : Наукова думка, 1985. – С. 5-32.
30. **Поляк, Михайло Петрович. Путильщина – край едельвейсів /** Михайло Петрович Поляк. – Чернівці : Петрович і Петрівна, 2011. – 276 с. : іл., портр., фото. – Бібліогр. : С. 274.
31. **Севернюк Тамара Артемівна. Крізь дим осеневиx згорань :** ювілейні одкровення / Тамара Артемівна Севернюк ; дизайн С. Мельничука. – Чернівці : Букрек, 2010. – 528 с. : іл., фото.
32. **Серебрян О. Юрій Федькович: «Моє щастя в Буковині» /** О. Серебрян // Бібл. планета. – 2014. – № 3. – С. 41-42.
33. **Стеф'юк Іванна. Дещо цікаве про традицію сукнарства та інстинкт самозбереження Юрія Федьковича /** Іванна Стеф'юк // Місце сили : [есе, нариси] / Іванна Стеф'юк. – Брустури : ТОВ «Дискурсус» : Брустури, 2024. – С. 58-59.

34. **Україна. Видатні співвітчизники : атлас** / худож. оформ. С. О. Шкільний. – Київ : Мапа, 2014. – 32 с. : іл., карти. – Бібліогр.: с. 2.
35. **Ушкалов Леонід. Що таке українська література : есеї** / Леонід Ушкалов ; худож. обкл. Т. Омельченко. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 352 с. – Бібліогр. : С. 351-352
36. **Филипчук О. Чернівецький літературно-меморіальний музей Юрія Федьковича : путівник** / О. Филипчук ; фото Р. Бурки, В. Лебедева, Д. Чернокози. – Чернівці : Букрек, 2011. – 128 с. : іл.
37. **Цвіт шовкової косиці : пісні на слова Юрія Федьковича та про нього** / упоряд. та нотографія К. Смаль. – Чернівці : Зелена Буковина, 2004. – 164 с. : іл., портр.
38. **Чернівецький літературно-меморіальний музей Юрія Федьковича : путівник** / уклад. Г. І. Гуменюк, Г. Т. Кирей ; худож. В. Тітков. – Ужгород : Карпати, 1973. – 63 с. : портр., світлини.
39. **Чернівецький літературно-меморіальний музей Юрія Федьковича : брошура** / уклад. Г. І. Гуменюк, Г. Т. Кирей ; худож. В. Тітков. – Ужгород : Букрек, 2009. – 6 с.
40. **Черняк Л. Лідія Ковалець: «Я писала про Федьковича як про унікальну творчу індивідуальність»** : [інтерв'ю з Л. Ковалець] / Л. Черняк // Буковина. – 2013. – 18 січ. (№ 4). – С. 3.
41. **Черняк Л. «Найкращі у ручки дитинці книжечки»** : [про виставку видань із творами Ю. Федьковича для дітей в музеї письменника] / Л. Черняк // Буковина. – 2014. – 14 січ. – С. 1-2.
42. **Черняк Л. Федькович має велику родину** / Л. Черняк // Буковина. – 2013. – 6 серп. – С. 1.
43. **Филипчук, Ольга Іванівна. Юрій Федькович – корифей національного відродження на Буковині** / Ольга Іванівна Филипчук, Василь Степанович Филипчук ; худож. І. Холоменюк. – Чернівці : Зелена Буковина, 2004. – 40 с. : іл., портр., світлини. – Бібліогр.: с. 38.
44. **Шалата, М. Й. Юрій Федькович: життєвий і творчий шлях** / М. Й. Шалата. – Київ : Дніпро, 1984. – 239 с.
45. **Шляхетна місія шляхетського сина** : [вступна стаття] // Федькович, Ю. Люба – згуба. Три як рідні брати. – Донецьк : Кредо, 2010. – С. 3-10.
46. **Юрій Федькович** : [біографія, добірка творів] // Веселка : антологія укр. літ. для дітей в 3-х т. : Т.1 / упоряд. Б. Й. Чайковський. – КИЇВ : ВЕСЕЛКА, 1984. – С. 186-197.
47. **Юрій Федькович** : [короткі відомості] // Байки буковинські : антологія. – Чернівці : Букрек, 2011. – С. 35.
48. **Юрій Федькович** : [короткі відомості] // Гуцулятко : літ.-худ. вид. для молод. та серед. шк. віку / упоряд. В. Колодій. – Чернівці : Букрек, 2004. – С. 13-14.
49. **Юрій Федькович : письменник** // Демочко К. М. Мистецька Буковина : нариси з минулого / К. М. Демочко ; ред. І. Б. Глушкін. – Чернівці : Книги-XXI, 2008. – с. 47-50.

50. **Юрій Федькович** : [біографія] // Мельничук Юрій Степанович. Слово про письменників : статті та критико-біографічні нариси / Юрій Степанович Мельничук ; худож. Д. Гринєць. – Львів : Книжково-журнальне видавництво, 1958. – С. 13-28.
51. **Юрій Федькович: (1834-1888)** // Кодлюк Я. П. 120 розповідей про письменників : довідник / Я. П. Кодлюк, Г. С. Одинцова. – Чернівці : Наш час, 2006. – с. 154-156.
52. **Юрій Федькович (1834-1888)** : біобібліографічний покажчик : до 180-річчя від дня народження / Упр. культури Чернівецької облдержадміністрації; ЧОУНБ ім. М. Івасюка ; Чернівецький літературно-меморіальний музей Ю. Федьковича ; Держ. архів Чернівецької обл. – Чернівці : Глібка О.О., 2014. – 160 с. : портр., світлини.
53. **Юрій Федькович (1834-1888)** : [біографія, добірка творів] // Письменники Буковини другої половини ХІХ-першої половини ХХ століття : хрестоматія. Ч. 1 / упоряд. Б. І. Мельничук, М. І. Юрійчук ; худож. О. І. Криворучко. – Чернівці : Прут, 2001. – С. 48-90.
54. **Юрій Федькович (1834-1888)** : [короткі відомості] // Богайчук, М. А. Письменники Буковини – дітям: посібн. для уч. почат. кл. / М. А. Богайчук, Р. Й. Дуб. – Чернівці: ЧОНМІПО, 2000. – С. 5.
55. **Юрій Федькович (1834-1888)** : [короткі відомості] // Глогорожечка : книга для читання дітям. Вид. друге, перероб. – Чернівці : Букрек, 2007. – С. 140.
56. **Юрій Федькович (1834-1888): видатний український письменник** // Буковина. Визначні постаті: 1774-1918 : бібліограф. довідник / авт.-упоряд. О. М. Павлюк. – Чернівці : Золоті литаври, 2000. – С. 159-161.
57. **Юрій Федькович - дітям** : штрихи до портрету (до 180-річчя від дня народження) / Чернівецька ОДБ ; упоряд. О. Сторощук. – Чернівці, 2014. – 11 с.
58. **Юрій Федькович і бойко з Тухлі** : легенда // Калинова Сопілка : антологія української народної творчості / упоряд. О. Ю. Бріцина. – Київ : Веселка, 1989. – С. 439-440.
59. **Юрій Федькович. Словопоказчик мови творів письменника** / гол. ред. К. М. Лук'янюк. – Чернівці : Місто, 2004. – 188 с.
60. **Юрій Федькович у спогадах сучасників** / упоряд., передм., примітки Л. Ковалець. – 2-ге вид., допов. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. – 320 с.

Електронні джерела

1. **Юрій Адальбертович Федькович – провісник українського відродження (до 190-річчя від дня народження (1834–1888))** / Національна академія педагогічних наук України ; Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського ; упоряд. Н. Є.

Шолохова [Електрон. ресурс] [Назва з екрана]. – Режим доступу : https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2024/08/Fedkovych_Yu.-2024.pdf .

2. **Юрій Федькович і українська школа (до 190-річчя від дня народження Юрія Федьковича (1834–1888), українського письменника і освітнього діяча)** [Електр. ресурс] // Педагогічний музей України - Національна академія педагогічних наук України : [вебсайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://pmu.in.ua/news/jurij-fedkovich/> .

58001, м. Чернівці, вул. Т. Шевченка, 29

тел. (0372)52-21-23, 52-60-41

Сайт: <http://bukovinchiki.cv.ua>

Блог: <http://children29.blogspot.com>

е-mail: childlibbuk@ukr.net